Lieta Nr. 670002117
SKA-906/2017
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
LĒMUMS
Rīgā 2017.gada 19.aprīlī

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Ilze Skultāne,
tiesnese Dzintra Amerika,
tiesnese Veronika Krūmiņa,

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2017.gada 25.janvāra lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] VAS „Privatizācijas aģentūra" noslēdza nekustamā īpašuma valsts īpašumā esošās daļas pārvaldīšanas līgumu ar privātpersonu par dzīvojamās mājas pārvaldīšanu. Pieteicējs /pers. A/ vērsās aģentūrā ar sūdzībām par nekustamā īpašuma pārvaldītāju. Sūdzībās pieteicējs iebilst apsaimniekošanas un komunālo pakalpojumu parāda aprēķinam.
Aģentūra sniedza atbildi, ka šāds jautājums ir risināms starp pieteicēju un nekustamā īpašuma apsaimniekotāju civilprocesuālā kārtībā.

[2] Pieteicējs vērsās administratīvajā tiesā, lūdzot saukt aģentūru pie administratīvās atbildības par nekustamā īpašuma valsts daļas pārvaldīšanas līguma pārkāpšanu un atbildes nesniegšanu pēc būtības Iesniegumu likuma noteiktajā kārtībā, kā arī pienākuma uzlikšanu aģentūrai atlīdzināt pieteicējam par pieteikumu samaksāto valsts nodevu un tiesas izdevumus.

[3] Ar 2017.gada 25.janvāra lēmumu tiesnesis atteica pieņemt pieteikumu, jo pieteicējam nav subjektīvo tiesību prasīt aģentūras administratīvo sodīšanu par pieteicējam vēlamas rīcības vai atbilžu neesību. Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.
[3.1] Pieteicējs nav apmierināts ar pārvaldnieka darbībām apsaimniekošanas jomā un sarakstes rezultātiem ar aģentūru, jo sarakste nav spējusi pieteicēju atbrīvot no parāda, ko pieteicējs uzskata par nepamatotu, un piespiest pārvaldnieku ievērot pārvaldīšanas līguma noteikumus. Pieteikumā pieteicējs lūdz tiesu sodīt aģentūru par vēlamā rezultāta (atbildes) neesību. Prasījums ir pietiekami skaidrs un konkrēts, tāpēc kā tāds arī izlemjams.
[3.2] Administratīvais process (vēršanās administratīvajā tiesā) ir paredzēts, lai aizsargātu savas subjektīvās publiskās tiesības un intereses. Augstākā tiesa atzinusi, ka personas interese sodīt amatpersonu nav uzskatāma par tādu tiesisku interesi, kas būtu aizsargājama tiesā, un ar personas neapmierinātību vien nepietiek, lai viņu atzītu par tādu, kurai piemīt tiesības vai tiesiskās intereses prasīt piemērot sankcijas pret citu personu.
[3.3] Papildus norādāms, ka pieteicēja pretenzijas būtībā ir saistītas ar izrakstītajiem rēķiniem par komunālajiem pakalpojumiem un apsaimniekošanas maksu un citiem ar nekustamā īpašuma apsaimniekošanu saistītajiem jautājumiem, kas ir risināmi privāttiesisko attiecību ietvaros starp apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēju un saņēmēju, turklāt civilprocesuālā, nevis administratīvā procesa kārtībā.
Tāpat no pieteikuma materiāliem konstatējams, ka pieteicēja nekustamā īpašuma privatizācijas procedūra šobrīd atrodas pirkuma līguma noslēgšanas stadijā. Tā kā parāds pats par sevi nav šķērslis privatizācijas procedūras virzīšanai, tad pieteicējam, pildot likuma prasības daļā par nepieciešamo dokumentu sagatavošanu, joprojām ir tiesības vērsties aģentūrā ar pirkuma līguma slēgšanas iniciatīvu saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 41.panta otro un ceturto daļu, skaidri un precīzi izsakot savu vēlmi par pirkuma līguma noteikumiem ar attiecīgu prasījumu iestādei, kas to izvērtēs un pieņems lēmumu, kuru tad pēc vajadzības pieteicējam būs tiesības arī pārsūdzēt tiesā (piemēram, ja tas būs atteikums slēgt pirkuma līgumu pieteicēja norādītajā veidā), vēršoties ar prasījumu par sev labvēlīga rezultāta saņemšanu. Tomēr izskatāmajā gadījumā šāds iestādei izteikts lūgums un iestādes atteikums attiecīgā objekta pirkuma līguma noslēgšanas sakarā nav konstatējams. Tādējādi, ja pieteicēja mērķis ir pirkuma līguma noslēgšana citādi, nekā piedāvā aģentūra, tad pieteicējam ir jāievēro šāda procesa ārpustiesas izskatīšanas kārtība un tad jāvēršas tiesā.

[4] Pieteicējs par rajona tiesas tiesneša lēmumu iesniedza blakus sūdzību. Tajā norādīts, ka pārvaldnieces aprēķinātais apsaimniekošanas un komunālo pakalpojumu parāds ir nepamatots, ka aģentūra un pārvaldniece nepamatoti ignorē pieteicēja sūdzības un ka parāds ir šķērslis privatizācijas procedūras virzībai, tāpēc pieteicējam nav jēgas par privatizācijas procesa virzību vērsties aģentūrā.

Motīvu daļa

[5] Augstākā tiesa vairākkārt savā praksē ir uzsvērusi, ka personas interese sodīt amatpersonu nav uzskatāma par tādu tiesisku interesi, kas būtu aizstāvama tiesā (*sk., piemēram, Augstākās tiesas 2014.gada 22.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1060/2014 5.punktu, 2015.gada 23.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-1459/2015 5.punktu un 2016.gada 29.jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-1254/2016 6.punktu*). Šāda atziņa ir piemērojama gan attiecībā uz personu lūgumiem tiesai saukt amatpersonas pie disciplināratbildības, gan personu lūgumiem saukt amatpersonas pie administratīvās atbildības vai krimināatbildības.
Vienlaikus Augstākā tiesa atzinusi arī to, ka pieteicēja subjektīvo tiesību esības pārbaude ir veicama pēc tam, kad pārbaudīts pieteikuma veids jeb tā mērķis (*sk., piemēram, Augstākās tiesas 2011.gada 16.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-513/2011 9.punktu*). Tāpēc pieteikumu atsakāms pieņemt,

pamatojoties uz subjektīvo tiesību trūkumu (Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 8.punktu) tikai tad, ja konstatējams, ka attiecīgā lietu kategorija vispār būtu pakļauta administratīvo tiesu kontrolei.

Tādējādi gadījumos, kad persona lūdz saukt pie disciplināratbildības valsts amatpersonas, kuru disciplināratbildības jautājumi vispārīgi būtu pārbaudāmi administratīvā procesa kārtībā (piemēram, ierēdņu disciplināratbildības jautājumi), pieteikumu atsakāms pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 8.punktu. Savukārt gadījumos, kad persona lūdz saukt pie disciplināratbildības valsts amatpersonas, kuru disciplināratbildības jautājumi nav pārbaudāmi administratīvā procesa kārtībā (piemēram, tiesnešu disciplināratbildības jautājumi), vai kad persona lūdz amatpersonu saukt pie administratīvās atbildības vai krimināltatbildības, pieteikumu atsakāms pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu.

[6] Pieteicējs lūdzis saukt pie administratīvās atbildības VAS „Privatizācijas aģentūra" par dzīvojamās mājas pārvaldīšanas līguma neizpildi un neatbildēšanu pēc būtības uz pieteicēja iesniegumiem.

Pirmkārt, šāds prasījums var tikt interpretēts kā prasījums par administratīvā pārkāpuma lietvedības uzsākšanu, kas nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā.

Otrkārt, šāds prasījums var tikt interpretēts kā prasījums par VAS „Privatizācijas aģentūra" valdes vai darbinieku disciplināru sodīšanu. Tā acīmredzot prasījumu interpretējis Administratīvās rajona tiesas tiesnesis, atsakoties pieņemt pieteikumu pieteicēja subjektīvo tiesību trūkuma dēļ. Taču, kā jau minēts iepriekš, subjektīvo tiesību trūkums var būt par pamatu atteikties pieņemt pieteikumu tikai tad, ja attiecīgā lietu kategorija vispār varētu būt izskatāma administratīvā procesa kārtībā. VAS „Privatizācijas aģentūra" valde un darbinieki neatrodas dienesta attiecībās ar valsti, tāpēc jautājumi par šo personu atbildību nevar būt izskatāmi administratīvā procesa kārtībā.

Līdz ar to pieteicēja prasījums atbilstoši abām iespējamām prasījuma interpretācijām nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā, tāpēc rajona tiesas tiesnesim nebija pamata papildus apsvērt pieteicēja subjektīvās tiesības vērsties administratīvajā tiesā.

Ņemot vērā minēto, rajona tiesas tiesneša lēmums ir atceļams un pieteikumu atsakāms pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu.

[7] Turklāt Augstākā tiesa jau vairākkārt atzinusi, ka īpašuma pārvaldīšana un apsaimniekošana vispārīgi tiek veikta privāto tiesību jomā (*sk., piemēram, Augstākās tiesas 2014.gada 4.jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-516/2014 (A420447913) 7.punktu, 2016.gada 28.janvāra lēmuma lietā Nr. SKA-510/2016 3.punktu, 2016.gada 15.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1299/2016 5.punktu*). Tāpēc, ja pieteicēja patiesā interese, ar kādu viņš vērsies tiesā, ir risināt strīdu ar dzīvojamās mājas pārvaldnieku par nekustamā īpašuma apsaimniekošanas un komunālo pakalpojumu maksas aprēķinu, arī šāds prasījums nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā. Šāds strīds ir risināms civiltiesiskā kārtībā.

[8] Pieteicējs izskatāmajā gadījumā arī nepamatoti atsaucies uz Iesniegumu likuma tiesību normām, jo viņa interese, vēršoties aģentūrā, nav bijusi līdzdarboties valsts pārvaldē. Pieteicēja interese ir bijusi risināt konkrētu, noteiktā kārtībā izskatāmu strīdu ar pārvaldnieku.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu, 323.panta pirmās daļas 3.punktu un 324.panta pirmo daļu, Augstākā tiesa

nolēma

atcelt Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2017.gada 25.janvāra lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu;
atteikt pieņemt /pers. A/ pieteikumu, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu;
/pers. A/ blakus sūdzību noraidīt.
Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese I.Skultāne

Tiesnese Dz.Amerika

Tiesnese V.Krūmiņa